

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

CAMÍ DE BARCELONA

Els béns de Pasqua.

CRÓNICA

AL contemplar l'estació que la companyia dels ferrocarrils de M. Z. A. está aixecant en l'embocadura del carrer de Aragó junt al Passeig de Gracia, un no pot menys de admirarse de la facilitat ab que en la nostra Barcelona se fan cosas, qu' en cap més ciutat del mon serían consentidas, no sols per ellas en sí mateixas, sino per la manera especial com se realisan.

S' havia dit en un principi que allí s' construhiria un senzill kiosko per facilitar l' adquisició y l' entrega dels bitllets als passatjers de aquella línea que trobessin més cómodo pendre ó deixar el tren en aquell siti, que no ferho en l' estació monumental (que se 'ns ha quedat á deure) del Passeig de l' Aduana. Y en efecte, per aquest trasvals de passatjers bastava un kiosko. Pero las companyias dels ferrocarrils fan com el jesuíta del quènto, que després de haver obtingut permís pera clavar un clau á la paret, se feu amo de la casa. De la mateixa manera la Companyia comensant per demanar permís pera instalar un kiosko, s' farà mestressa l' día que vulgui de tota la part central de una de las vías del Ensanxe. Li bastará cubrir la zanja ó la vall (parlant en catalá) y edificar al damunt lo que més li convingui: oficinas, despatxos, magatzems y fins habitacions pels seus empleats.

Varen permétreli el pas dels trens pel fondo de la vall, y construhintli al damunt será capás de dir: —Els vehins encare m' ho tenen de agrahir, porque aixís no 'ls molestará l' fum de las locomotoras.

***

Una rahó per l' istil s' alega en pro de la substitució del kiosko per una estació en tota regla.

—Tot se fa per la comoditat del públich. Perque de aquesta manera 'ls passatjers podrán despatxar els seus equipatjes sense necessitat de acudir á l' estació del Passeig de l' Aduana.

Y apoyan aquesta opinió de la Companyia desde l' Avi Brusi á la Cámara de Comers, interessantse en que l' Ajuntament no s' dongui per ressentit per la extralimitació de la Companyia y fassi 'ls ulls grossos.

Pero, senyors: més céntrica era l' antigua estació de Martorell y va ser derruida. ¿Cóm es que llavors ni l' Avi Brusi, ni la Cámara de Comers, ni ningú va interessarse en la seva conservació? Se dirá que aquella estació obstruhia alguns carrers del Ensanxe; pero de igual manera n' obstruheix un de gran importancia y en un punt molt céntrich la qu' está edificantse en els actuals moments.

Y crech jo que 'ls carrers son las arterias de la circulació pública, y no consenten taps que 'ls entorpeixin, ni baluernas que afectin á la seva visualitat.

Enhorabona si la Companyia estimava necessaria la existencia de una estació en aquell paratje, ha-

gués expropiat qualsevol dels edificis del carrer de Aragó, establintla allí, sense vulnerar lo més mínim els drets de la ciutat sobre la vía pública, ni passar per l' informalitat de demanar permís per una cosa y propassarse fentne un' altra de molt distinta.

Edificis no li haurían faltat, pagant lo que valen y ab arreglo á la ley d' expropiació forcosa. ¿Qué volía fer una estació ben gran? Allí mateix tenia 'l convent de la Ensenyansa, que ab ben pocas modificacions hauría pogut transformar-lo en una estació de primera.

***

Lo que s' fa avuy es intolerable, no sols porque es un abús, sino porque obra l' camí á altres abusos successius.

Ara ja no sembla tan extranya la proposició de D. Manuel Girona, que projectava aixugar una gran part del deute municipal convertint en solars edificables el passeig central del carrer de las Corts. Y deya ell:

—Aquests solars valdrán milions y además resultarà un' altra ventatja y es qu' en lloch de un carrer ne tindrem dos.

Aquest sistema de fer dos carrers d' un ha comentat á practicarse en el de Aragó per obra y gracia de la Companyia de M. Z. A. y si allí s' deixa que s' realisi, no veig motiu porque puga impedirse que la cosa s' efectuhi de igual manera en tot l' Ensanxe.

¿Qué pot resultar al cap-de-vall? ¿Que 'ls carrers amples y espayosos de la ciutat nova quedin transformats en carrerons interminables? Millor: aixís retratarán al viu l' esperit preponderant en aquesta Barcelona, esperit estret, mesquí, egoísta... y sobre tot rapás, en quant á sacrificar la pública conveniencia al interés particular.

Vaja que si jo com en Vila sigués amo de un kiosko de la Rambla, havia d' enginyármelas de manera que de la nit al matí quedés transformat en un gran chalet... ó si pogués fins en un palacio. Y procurant guanyarme l' apoyo del Avi Brusi y de la Cámara de Comers y l' calculat silenci de *La Veu de Catalunya*, ja podia la opinió condemnarme y venirme l' Ajuntament al darrera ab un fluviol sonant.

Jo tindria palacio com aquella companyia ferrocarrilera tindrà estació, en virtut del dret utilitat per aquell pare jesuíta que sens més que clavar un clau á la paret va acabar per ferse amo de una casa.

Entre Austria y Espanya no hi ha aquelles corrents de fraternitat que s' trasmeten pels nervis dels pobles, com el fluit eléctrich pels fil-ferros conductors. Cert que l' Austria ha proporcionat á Espanya alguns monarcas; pero no cap idea de aquelles que cristalisan á través dels sigles, en la civilització de un poble.

Aixís y tot, la visita al nostre port de tres acorats austriachs ha donat motiu ja que no á demostracions de carácter popular, á tota mena de obsequis prodigats per l' element oficial y dignament correspostos pels marinos de la esquadra.

LA MONA DEL FERROCARRIL

—Té, Barcelona: aquí t' ofereixo aquest modest *apeadero*. Prenne la bona voluntat.

Banquets y recepcions, mostras mútuas de cortesia, alguns discursos y molt xampany.

Tal es la missió de la marina de guerra en época de pau, que afortunadament es la major part del temps. Moltes de aquestes màquines formidables que 's passejan pels mars acaban la seva vida sense haver entrat una sola vegada en foch, ni exposarse á las perillosas contingencias de un combat.

Més que de barcos de guerra tenen totes las trasas de yachts de recreo ó de cassinos flotants, ab els rebostos millor provehuts que 'ls polvorins.

Els tripulants en tots el ports que visitan, van de festa en festa, de recepció en recepció, de banquet en banquet. Menjant, bebent y ballant s' enalteix á la patria que 'ls barcos representan y á la terra que 'ls barcos visitan en las sevas travessias.

Es aquesta una especie de guerra alegre, per l' estil de la comedia que ab aquest títul corre pels teatros.

Y els braus marinos que passen la vida rebent y prodigant obsequis, á la salut de la patria, están en el cas de dir, ab el nostre adagi:

—Si aixó es guerra, ni may que hi hagi pau.

P. DEL O.

PASSIÓ Y MORT

Vas dirme que m' estimavas,
vas regalarme 'l teu cor,
vas dirme quatre mentidas
pintant ab tan vius colors
las penas de la teva ánima
y l' esclat de ta passió,
que conflat—dech confessarho—
vaig creure en el teu amor.

Al cap de vuit días justos
vam tenir quatre rahons
y 't vas desdó incosequenta,
de tot lo avants dit, de tot.

La teva passió amorosa
ha resultat passió y mort.

J. COSTA POMÉS

LA PROMETENSA

Un vespre, al tornar del tros, el Miqueló, que sempre s' havia alabat de tenir la salut més forta que un roure, va sentirse tot traspalsat y pres d' una melangia extranya.

A FALTA DE CARN...

—Mossen Llorens, avuy s' haurá de resignar á menjar llagosta. ¡No hi trobat badella en lloch!
—¡Alabat siga Deu!

—Sunta—va dir á la seva dona:—no 'm trobo gens bé.

—¿Qué 't sents?

—No sé com explicart'ho: com si 'l cervell em giravoltés.

—¿No has pas aixecat massa 'l colze?

—¿Vols dir que potser estich borrarxo?.. Per lo que hi begut, no ho crech. A més que, si fos aixís, seria 'l cap y 'ls peus lo que 'm rodaria, y á mí no més me roda 'l cap.

—Lo millor que pots fer es ficarte al llit.—

El Miqueló va seguir el consell de la Sunta, y tan just va tallar, que als cinch minuts ja desvariejava á tota máquina.

—¡Porteume l' escopeta!.. ¡Vull matá 'l matxo y la figuera del hort!.. ¡No 'n menjo jo de pedras cuytas!—barbotejava l' infelís, movent els brassos com unas devanadoras.

La dona va alarmarse y enviá á buscar el metje.

—¿Qué li sembla qu' es aixó?

—Molt y res—contestá 'l galeno, arronsant las spatllas:—tant pot ser que demá ja estigui bo, com que 'l tingueu aquí de cos present.

—¡Ave María puríssimal!.. ¿Cóm me quedaré jo si ell se 'm mor'?

El metje li anava á respondre que viuda; pero com l' ocasió no era per ferhi bromas, receptá una potinga de las sevas: recomená que no molestessin al malalt y va anarse'n, dihent que l' endemá tornaria.

Pero l' endemá ja havia passat tot. El Miqueló va alsarse més fresch y aixerit que unas Pasquas, sense conservar de la marfuga del día avans més que un lleuger recort.

—¡Quína xiripa! ¡Eh, Sunta!

—Si que n' hem sortit barato.

—Es que 'l senyor Felú es un gran metje.

La Sunta va moure 'l cap ab ayre de dupte.

—¡Qué? ¿Que vols dir que no?

—Jo no ho sé si lo que t' ha curat es la medicina d' ell... ó un' altra cosa.

—¿Quína?

—Veurás. Quan tú estavas que no sabías lo que 't deyas, vaig fer una prometensa.

—¡Ah, vaja! ¡Ja pensava jo! No porque 'l senyor Felú no sigui home de molts coneixements; pero

curarme tan aviat, tan aviat!... Es clar que ha sigut aixó que díus. Y ¿quína prometensa vas fer?

—Vaig dir: «Si 'l Miqueló 's posa bo, portaré un ciri de dugas lliuras al monument.»

—¿De dugas?... ¿Vols dir que ab un de una no n' hi havia prou?

—Potser sí; pero ja sabs lo que son aquestas cosas: en moments de tribulació, una no sab lo que 's fa.

—En fi, si ho vas prometre... ¿Y quán díus que has de durli á l' iglesia aquest ciri?

—El día del monument.

—¿Que n' hi ha per molt temps d' aixó?

—Encare hi faltan uns quants mesos.

—¡Ah!—va fer el Miqueló; un ¡ah! llarch, seré, que ben interpretat semblava volguer dir:—D' aquí á llavoras, ¡qué n' han de passar de cosas!...

Y sossegat per aquesta consideració, ni la Sunta ni 'l Miqueló van recordarse més del ciri ni de la prometensa.

Pero 'ls díus van anarse escorrent, van passar senmanas, van passar mesos, y una tarde la muller, que fós com fós era la més compromesa, ja qu' ella era la que, moralment, havia firmat aquell pagaré espiritual, va creure del cas refrescar la memoria al marit.

—Miqueló—va dirli,—alló s' acosta.

—¿Alló? ¿Qu' es alló?—va replicar ell, considerablement sorprés y—hi ha que ferli justicia—sense fingiment de cap mena.

—Lo del ciri.

—¡Macatxol!.. Tens rahó. ¡Y de dugas lliuras, eh?

—¡Vaya!

—¿Ja n' estás ben segura? Perque, ha passat tant temps de llavoras ensál!..

—De dugas, noy, de dugas.—

El pobre marit de bona gana hauria llensat alguna mala paraula.

—Francament, no sé per qué vas haverte d' allargar tant... sense autorisació meva. ¿Qué 't costava preguntarme alguna cosa?

—¡Infelís!.. ¿Cóm volías que t' ho preguntés, si no n' engaltavas ni una y 'l senyor Felú me deya que

LA VESTA DEL CONGREGANT

—¿Ahont dimontri s' haurá ficat aquest home ab la cucurulla, per havers'hi fet tantas tacas?

LA FARIGOLA

El qui avuy no va á cullírsela
ab la quitxalla y la dona,
no es un catalá perfecte
ni pot fé una sopa bona.

potser avans de vintiquatre horas ja haurías fet á tots?...—
No hi havia manera d' escaparse'n. Aixís ho compregué el Miqueló, que va baixar resignadament el cap y 's reduhí á preguntar, ab la vista fixa á la punta de l' espartenya:

—¿Quán has de comprarlo 'l ciri?

—Demá sens falta.—

—¿Qué hi farém!.. Bueno, bueno...—

Aquell vespre, al tornar com de costum del tros á casa, el Miqueló va sentirse atacat d' un violent dolor de cap.

—¡Ay, noya, qué malament em trobol..

—¿Ja torném á serhi? ¿Qu' es com lo de llavoras?

—¡Igual, exactament igual!—

Marit y muller van mirarse un moment fit á fit. La mateixa idea acabava de crubar de sopte pel cervell del un y del altre.

—¿Sabs, donchs, qué podríam fer?—digué la Sunta:—Deixar corre lo del ciri.

—Es veritat!.. Desde 'l moment que tú vas fer la prometensa per si 'm posava bé y ara torno á trobarme malament...

—Oh! Y sobre tot—va afegir la muller:—ja sabs el perill que corras ab aquestas tarrabastadas. Si en suposició demá 't morissis, ¿no hauría sigut ben malaguanyat aquest gasto?

—¡Ja ho crech que sí!..

En virtut de tan prudentíssima reflexió, el Miqueló y la Sunta van sentirse completament tranquils y descarregats de consciencia, y 'l ciri que l' endemá havían de portar á l' iglesia... no 's va moure de cal adroguer.

A. MARCH

PASQUA FLORIDA

La Primavera ha triomfat;
esclatan cants d' esperansa;
va ab sa parella juntantse
mes d' un cor esgarriat.

Per tot arreu l' aire llenza
la olor dels arbres florits
y ens fa de fruyts exquisits
abundosa prometensa.

Per tot el renovament
de la vida, á viure 'ns crida,
de tot á gosá 'ns convida
Naturalesa esplendent.

Amor que s' ha despertat,
flor que neix y arbre que brota,
son cants que la Terra tota
á la Vida ha consagrat.

Hermosa dona estimada;
Pasqua Florida del cor:
¡Quin goig si del nostre amor
vayém la Pasqua Granada!

E. JUST Y PASTOR

Un' altra cosa més grave es la que actualment preocupa á Inglaterra.

Acaba de ferse 'l cens de població, y ¡horror dels horrors!, comprobadas escrupulosament las xifras, s' ha vingut en coneixement de que las donas excedeixen als homes en una proporció desconsoladora.

Per cada mil mascles hi ha mil cent divuyt femellas. O dit en altres termes, per cada mil donas que poden arribar á trobar el seu Adam, quedan cent divuyt Evas que jamay sabrán ab qui aparellarse.

La desproporció es tan grossa que solzament en el comtat de Londres hi ha 250 mil donas que no tenen més remey que quedarse per tías.

Inútil es ponderar l' impresió d' estupor que aquest terrible descubrimet ha causat á Inglaterra.

¡En una sola provincia 250 mil donas sobrants!... ¿Ahónt se coloca ara aixó? ¿Qué 'n farà la nació d' aquest saldo purament negatiu?

Els ferros s' exportan, el carbó s' envía, las llaunas s' endossan á qualsevol mercat extranjer, encare que sigui ab una mica de perdua; pero las donas, 250 mil donas, ¿ahónt s' enquibeixen? ¿De quina manera s' hi dona sortida á aquest colossal stock femení, completament innecesari pel consúm interior?

Per altra part, y aixó es potser lo que á Inglaterra més l' empipa, ¿á qué's deu aquest espantós desnivell existent entre 'ls dos sexes?

¿Esque'l lleopard inglés ha perdut la seva llegendaria fecunditat? ¿Es que la naturalesa, en sos inescrutables designis, fa que avuy á las Islas Británicas neixin més donas que homes?

Ni l' una cosa ni l' altra. Tot

«QUIEN MAL ANDA»

Si volen veure una nació abatuda y consternada, vájín-se'n á Inglaterra.

D' un quant temps ensá tot li surt al revés.

En el camp mercantil, Alemania y 'ls Estats Units s' apoderan de lo qu' eran avans mercats inglesos.

En el terreno polítich, Russia y Fransa li buscan las pessigollas.

Y en la esfera diplomática totas las naciones se li giran d' esquena.

¿Pot donarse botxorno més gros, tractantse d' un poble dominador y altíu, acostumat fins ara á veure coronadas totas las sevas empresas pel més brillant éxit?

Perque hi ha que tenir present que 'ls inglesos no fan com altrás naciones, que s' arruinan sense adonarse'n y se 'n van á can Pistraus, saltant alegrement y ab la rialleta als llabis.

Els inglesos contan. Y 'ls comptes que avuy día están trayent no poden ser més lamentables.

Desde que, atiats per en Chamberlain, van comensar la guerra sud-africana, cada vespre passen revista del calaix.

—¿Quánt hem fet avuy?

—Mil lliuras.

—¿Quán hem gastat?

—Dugas mil.

Resultat: mil lliuras diarias de perdua.

Lo qual, per flemátich y estóich que sigui un poble, repetit un día y un altre día, y un mes y un altre mes, acaba per agotarli tota la existencia de patriotisme que haja pogut acumular en deu anys.

Pero no es aixó tot. Els diners, al fí y al cap, son mercancia transportable. Si avuy els inglesos perden mil milions, demá poden descobrir un recó ahont n' hi haji 'l doble. Y com, per ells, de descobrirlos á apoderarse'n no hi ha més que un pas, la perdua pot arribar á ser subsanada ab relativa facilitat.

Plat del día.

se deu á la malehida guerra del Transvaal.—A la desventurada nació li passa ab els súbdits lo mateix que ab els diners.

—¿Quánts homes han nascut avuy?

—Cent.

—¿Quánts n' han mort al Africa?

—Cent vint.—

Resultat: un déficit diari de vint homes.

Aixó es lo que ha produhit el formidable desequilibri que avuy plora Inglaterra ab llágrimas de fel.

Y aixó es lo que ha fet que hi hagi actualment á Londres 250 mil donas que, si volen tenir home, no 'ls queda més recurs que demanar á una amiga compassiva que 'ls deixi una estona 'l seu.

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

PSICOLOGÍA DEL PUEBLO ESPAÑOL por RAFAEL ALTAMIRA.—La Biblioteca moderna de Ciencias Sociales que baix la direcció de Alfredo Calderón y S. Valentí Camps, inaugura temps enrera ab la notable obra de 'n G. Sergi «La decadencia de las razas latinas», ha confiat son según volum al sabi catedrático de la Universitat de Oviedo, qui en certa manera ha fet de las doctrinas del ilustre sociòlech italiá, una aplicació á la nostra desventurada Espanya, la més decadent de las nacions llatinas.

Y á pesar de reconeixeho aixís, l' autor de aquesta obra no s' aclofa ni molt menos baix el pes abrumador del pessimisme que tant se deixa sentir en la generació actual. El Sr. Altamira té fe en la rehabilitació de la rassa espanyola, y no

una fe irreflexiva, sino filla del estudi y estrictament basada en las condicions típicas del carácter espanyol.

Aquestas condicions no son circunstanciales sino inmanents, y 'l Sr. Altamira las senyala ab un gran luxu d' erudició, á través de la historia, després de fixar científicament el concepte de Nació y de Patria y de afirmar ab gran copia de datos y observacions

la unitat psicológica del poble espanyol perfectament destacada fins dintre de la varietat étnica de las regions que componen la nació.

Els capítuls *Opiniones sobre el pueblo español* y *Las discusiones sobre el carácter español* son dos estudis interessantíssims de las opinions sustentadas en diversas épocas pels hispanófobos y pels hispanófilos, en els quals se desentraña l' origen de certas llegendas á tota llum falsas y infundadas y á pesar de tot admesas y fins tingudas per indiscutibles. La serena crítica del Sr. Altamira restableix sobre aquell punt l' imperi de la rahó, de la veritat y de la justicia.

Y sobre aquesta base tan sòlida, estudia la crisis actual y senyala 'ls remeys á ella aplicables, procurant reanimar l' esperit del poble, condició essencial de tot intent de

regeneració. Els remeys del Sr. Altamira son molt racionals y sumament pràctichs y tan adequats á la naturalesa de la nació espanyola, que s' han de admetre per la seva segura eficacia, sobre tot els que 's refereixen á la regeneració intelectual, que inspiran al autor de l' obra un sens fi de orientacions admirablement senyaladas.

En resum, *La Psicología del pueblo español* es un treball de elevat valor científich, de un patriotisme il·lustrat y sá y de una oportunitat tan manifesta en els actuals moments, que ni un sol espanyol que s' interessi per la sort de la nació hauria de deixar de llegirlo y meditarlo.

TOMÁS GORDEIEFF.—LOS VAGABUNDOS por MÁXIMO GORKI.—Traducció de A. Riera.—Edició Tasso.—Ab aquests dos volums ha comensat la publicació de las obras completas del jove y ja célebre novelista rus.

Gorki es un escriptor de verdadera forsa que déu á sa existencia aventurera 'l coneixement íntim de la vida interna y externa del seu poble, en lo que té de més interessant y pintoresca. Y en veritat que de pintoresca y de interessant no pot tenirne més.

Tomás Gordeieff es una gran novela, que pinta al viu la pugna de un carácter contra 'l medi ambient á que va destinarlo la lley de la seva

Béns al natural.

naixensa. El protagonista sembla anarse convertint en un degenerat, y no obstant l' antipatía y l' odi que professa contra una societat metalisada, que no coneix més que 'l negoci y sas despiadadas lluytas, fan d' ell una especie d' héroe poemátich, precursor d' altres temps millor conformats ab l' esperit de justicia y de humanitat. Es admirable la vida, 'l vigor y 'l nervi que palpitan en la creació de 'n Gorki.

Los Vagabundos comprén quatre distintas narracions que tenen per protagonistas á altres tans tipos amants de una llibertat casi salvatge comprada al preu de la miseria propia de la vida aventurera. Els ensomnis y las caborias del pòble esclau resurten en aquestas narracions exhuberants de caràcter y de colorit, y ben clar se veu que no 's poden escriure sino prenentlas directament del natural.

RATA SABIA

ELS SET PECATS CAPITALS

VII

Peresa

Germá: ¿De qué es, de gana ó de peresa, aquest badall tant gros qu' ara haveu fet? De gana no pot ser. ¿Será de mandra, d' aburriment?... (Ja es l' últim home, aquest).
 ¡Inercia hermosa! ¡Negligencia grave!
 ¡Calma divina! Sens igual repós.
 Inspirador del cranch y la tortuga es la peresa 'l gran pecat de l' ós.
 La inmutabilitat de las pirámides es una mostra clara del pecat.
 Las *Parcas* si buscavan á Morfeo era pel gust de jéurehi al seu costat.
 El pensament migrat de Zakia Muni en mitj dels indios mansos va florí y ab la contemplació y ab l' abandono á la peresa ha dat perfúm diví.
 Y després, els romans, ab sa galvana, apátichs y ganduls, plegats de mans, van emprendre unas obras que no veyan que, al ff, havían de sé *obras de romans*.

Entre 'ls grans peresosos pot contars'hi: els morts del cementiri en primer lloch; y els correus y telégrafos d' Espanya que son, potsé, els que van mes poch á poch; els ruchs d' Urgell que per no res ja súan; els parássits del art y els *fracassats*; tots aquells partidaris de la *huelga* y aquells de las brigadas d' empedrats; el que segueix la escola *quietista*; els amichs del Nirvana y de la Mort; qualsevol empleat de la Económica, de l' Aduana nova ó bé del Port; aquell que, havent dinat ha de fer *siestas* y l' altre que s' adorm sobre 'ls llorés tots tenen á la viga de l' esquena el corch de l' *anquilosis* y res mes.

¡La peresa, germá! *Dolce far niente!*
 ¡Inanició sublim de somnis blaus!
 ¡Oh, sentiment del jeure, qu' ets simpátich!
 ¡Y que 'n portas de gent á can Pistraus!

Diuen contra peresa *diligencia*.
 Aixó sería als temps dels calessers:
 contra peresa avuy un *automóvil*
 qu' es mes modern y encare corre mes.
 La peresa es la mare dels grans vicis,
 per xo dels set pecats es el pitjó...

Avans que, per ganduls, vos diguin *arri!*
 preferiu, germans meus, qu' us diguin *¡xoóó!*

Finis coronat *dropus*

FRA NOI

TEATROS

PRINCIPAL

No costa gaire d' endavinar que la comedieta en dos actes *Quisquillas* está arreglada de un *vaudeville* francés: l' assumpto, el seu desarrollo, la naturalesa de las situacions y 'l caràcter dels personatjes, ho diuen ben clar.

Els Srs. Flores García y Romea n' han tret bon partit, y tant ells com els Srs. Balaguer y Larra 's cobran el seu treball ab las riallas y aplausos de un públich bon minyó y que, á lo que sembla, no desitja altra cosa sino que 'l fassin riure.

***

La companyía del Principal ha prorrogat la seva estada á Barcelona, obrint al efecte un nou abono.

LICEO

Demá passat comensa una nova campanya lírica de 20 funcions, ab un bon *elenco* de companyía baix l' acreditada batuta del eminent mestre Goula pare, secundat per son fill l' altre mestre Goula.

Entre las obras que 's posarán en escena s' hi conta *La Tosca* de 'n Puccini, enterament nova á Barcelona. Ab ella s' inaugura la temporada.

ROMEA

Pel primer de abril, á benefici del administrador senyor Franqueza, estreno de un' obra del xistós Pau Parelada *Lo regiment de Malgrat*, que presumo deu ser un arreglo de *El regimiento de Lupión* y primera representació de *L' alegría que passa* de 'n Santiago Russinyol.

Una funció plena de atractius. Ja 's coneix que 'l beneficiat ell mateix se tria 'l tall.

NOVEDATS

Després de *La alquería de los sauces*, y de dedicar una funció á la memoria de 'n Vico, sent de notar que 'l públich que 's retreya de assistir á las funcions que 'l célebre actor donava en sos últims temps, s' apressura á assistir á las que 's dedican á la seva memoria, s' ha posat l' antich melodrama *Los pobres de Madrid*... que de tan vell resulta nou per una bona part dels espectadors, els quals s' interessan per las sevas peripecias, y si alguns no ploran, no se 'n falta gayre.

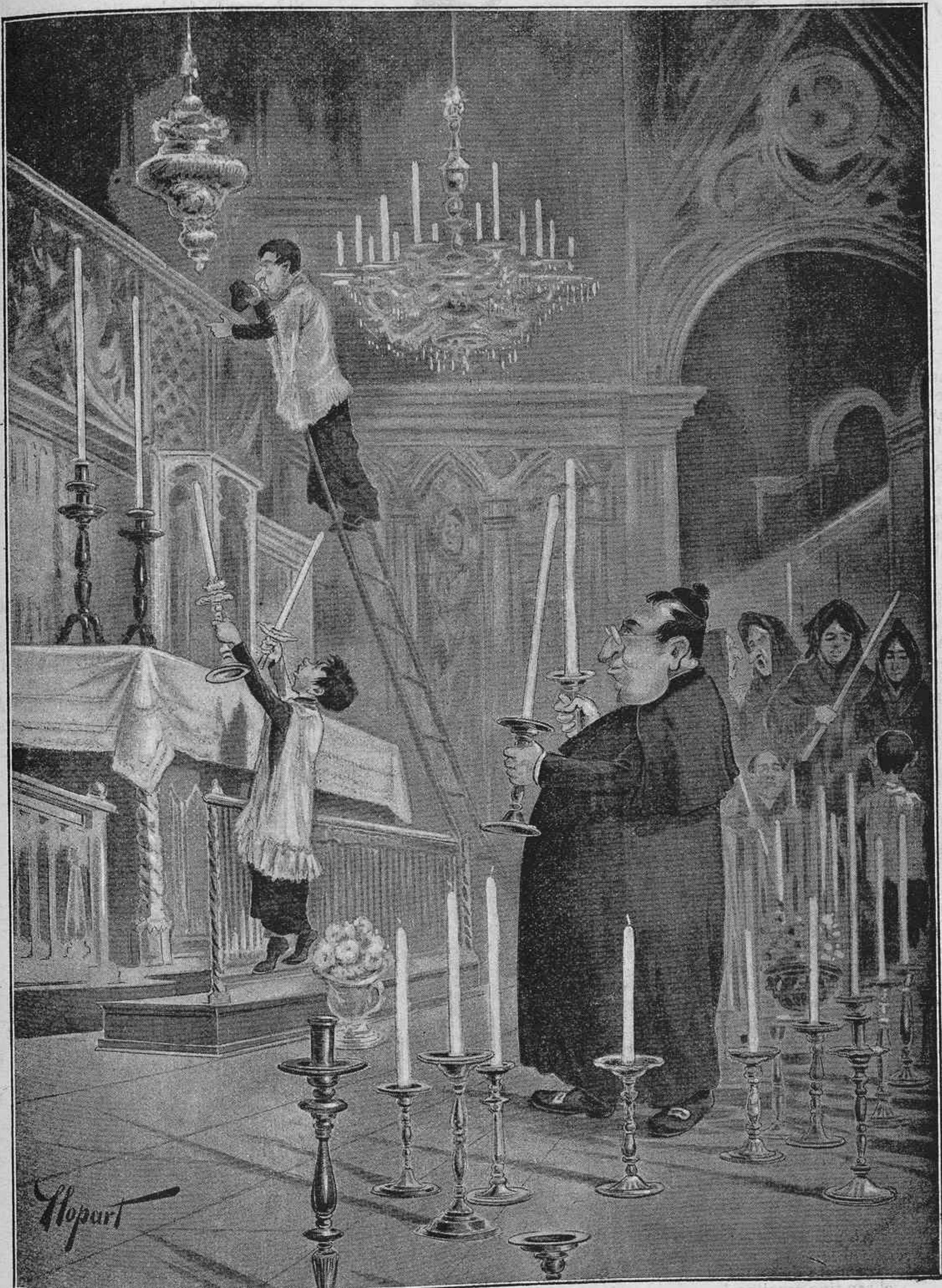
Aixó vol dir que també en el teatro moltes vegadas es cert aquell adagi: «Val mes boig conegut, que sabi per coneixer.»

CATALUNYA

La trapera es la reducció de un melodrama enquibida dintre del género xich. Sense molt esforços l' assumpto podría desarrollarse fins á ferne sis ó set actes: se prestaría també per un llarch folletí de periódich. Donchs el senyor Larra ab un acte y quatre ó cinch mutacions n' ha tingut prou pera ferne un' obra representable. Naturalment que algunas situacions son massa precipitadas y altrás algun tan inexplicables, en lo que atany al seu desarrollo. Pero l' assumpto 's destaca bé, y dintre de l'

ARREGLANT EL MONUMENT

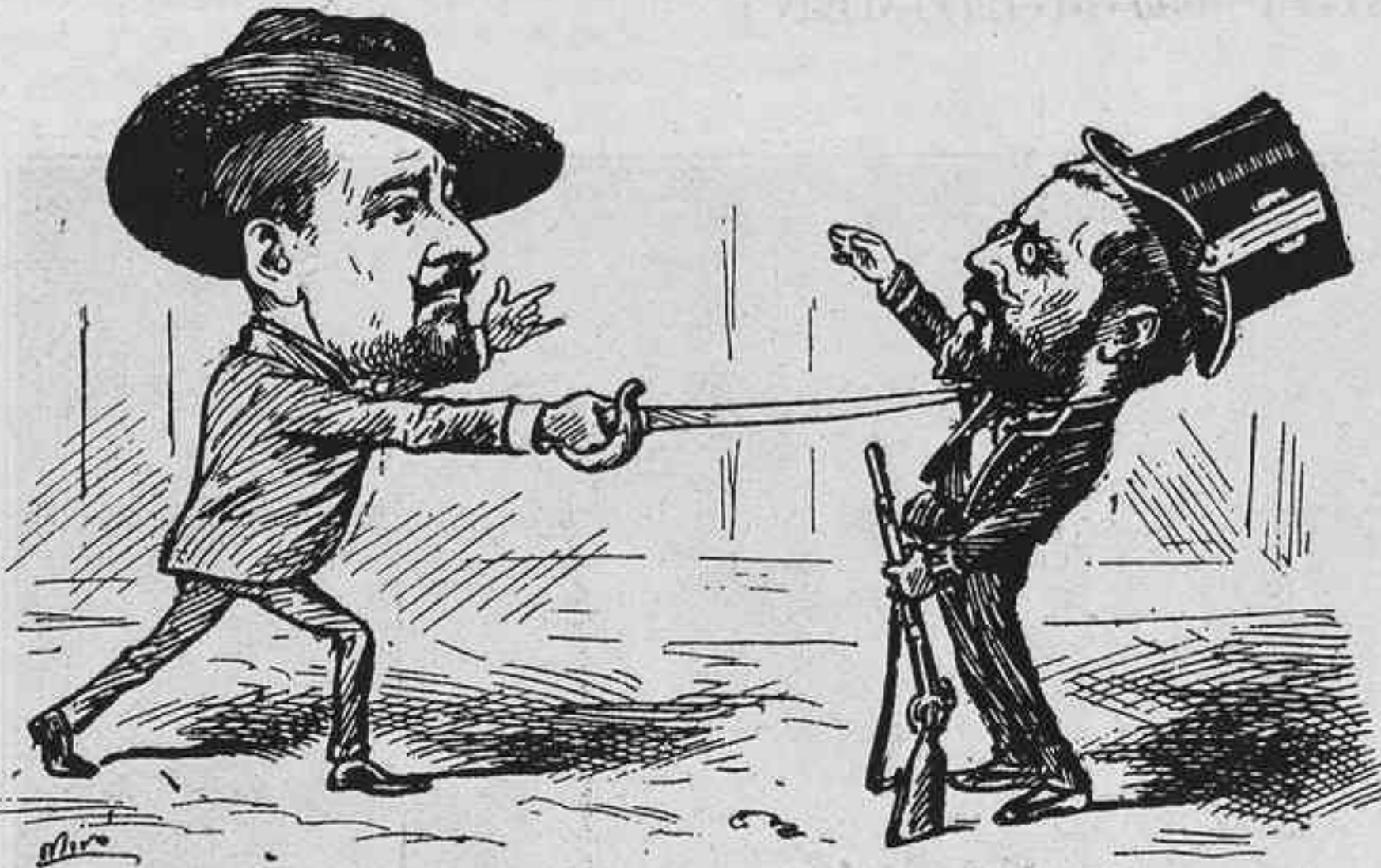
Llopert

Dibuix de J. LLOPERT

—Ves de no rompre cap ciri, noy, que 'ls ciris trencats aquí no hi pegan.

I DUE ILLUSTRE RIVALI

—Avans de matarme, vull dirvos qu' escribiu com un manobre.
—Avans de morir, sapiguéu que feu un gòtich de mosso d' esquadra.

assumpto te un relleu extraordinari 'l tipo de la protagonista, xicota honradíssima y una mica sentimental, que ab tota la bona fé y fins ab cert calor dramátich, vá interpretar la Sra. Campos.

També vá lluhirse 'l Sr. Cerbón en un paper molt socorregut de caloyo.

L' obra, ab tot y ser tan discutible, y á pesar de la seva tendència envers un efectisme teatral molt rebuscat, vá agradar y vá ser molt aplaudida. Y aixó que la música, que per altra part hi está de més, poch vá contribuir al éxit.

TÍVOLI

Vel'hi aquí que tot justament ara que 'ls del Transvaal clavavan cada nit la gran pallissa als *inglis*, el señor Alegría plega 'l ram, deixant lliure 'l local, convertit de nou en teatro, á una companyia de sarsuela dirigida pel Sr. Bauzá, la qual comensa la seva tasca ab la popular sarsuela *La Tempestad*.

N. N. N.

LO SEXO... PEIX

Dels 10 als 15 anys.

No té encar altra ilusió
siga pobre, siga rica,
que celebrá anant bonica
la primera comunió.

Pura com el lliri blanch
apocada... esgroguehida...
si sembla la mitja vida...
¿qu' es mes que un PEIX SENSE SANCH?

Dels 15 als 20.

Tot li es joya, tot poesia,
tot ho veu de color d' or,
es l' edat de mes amor
y la de menys picardía.

Sa hermosura peregrina
fa que tingui adoradors,
sos adornos son las flors...
si fos peix, fora SARDINA.

Dels 20 als 30.

Ab una gracia especial
que al jovent fa eixir de test
viu posant de manifest
el seu tipo escultural.

Pel qui té 'l paladar fi
es l' edat en que la dona
de tota manera es bona
per l' istil del LLAGOSTÍ

Dels 30 als 40.

L' Iglesia y 'l Jubileu
son el seu camp de batalla,
si acás va á sarau... no balla
si á passeig... ningú la veu.

Si 's casa ho fa ab un ilús
que ab tot y lo que rancieja
quan encar la paladeja
diu que hi troba gust de LLÚS.

Dels 40 als 50.

En el seu estat nerviós
no está per jochs ni per bromas,
passa 'l temps malehint als homes...
(per que cap li busca 'l cós.)

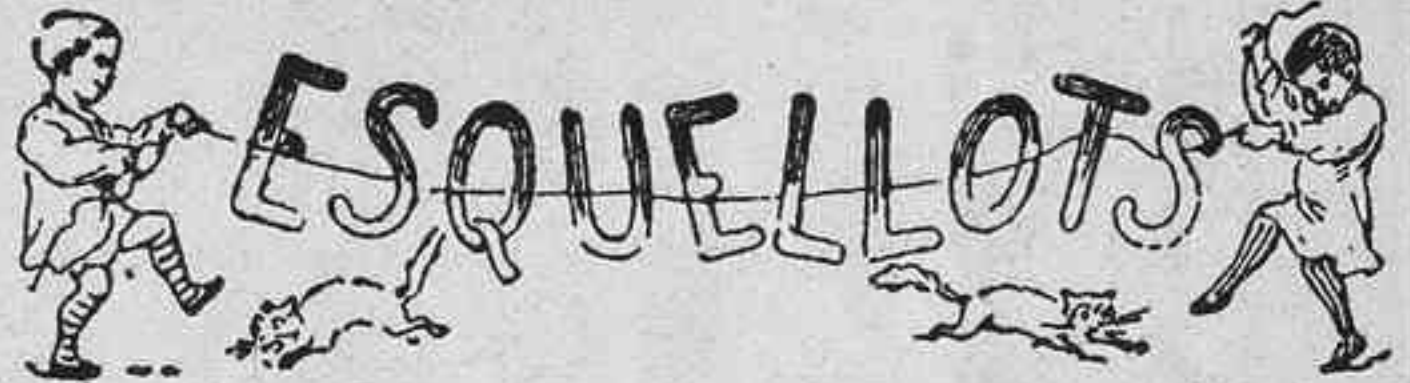
Si algú encar s' hi encatarina
y apechuga ab tal miloca
ja pot dí ab tota la boca
que li agrada la TUNYINA.

Dels 50 p' arriba...

Ni cosmétichs, ni enfarfechs,
ni postissos... res l' abona;
en aquesta edat la dona
no es mes que un sach de gemechs.
El temps, que tot ho corseca

la seva cara panseix...
¡pobreta! no es carn ni peix
tot lo mes... MOIXAMA seca.

JOSEPH ROSELLÓ

Ni una mala professó s' ha efectuat á Barcelona durant las festas de la Senmana Santa. Els organitzadors de la de Sant Francisco van desistir de ferla sortir en vista de que l' autoritat els va escursar l' itinerari considerantlo una mica massa llarch.

Partidaris del tot ó res van llicenciar al Capitá manaya y als armats; las cucurullas van desar las

PEL MONUMENT

—Tothom ho diu: una bona toya vesteix molt més que no pas un ciri.

LA NOTA DE LA SENMANA

vestas y 'ls impropers y no va haverhi professó.

¿Y donchs qué fan els catalanistas tan enamorats de las santas tradicions de la terra?

¡Ay! Ben prompte 'l recort de aquestas solemnitats religiosas haurém de anarlo á buscar en las antiguas aucas de redolins!

Y mentres tant els viatgers europeus, amichs dels espectacles típics, deixan de banda á Barcelona, y se 'n van de dret á veure las professons de Senmana Santa de Toledo y de Sevilla.

Y ¡cuidado, que si á Barcelona deixan de celebrar-se, no podrá may dirse que sigui per falta de misteris!

La diputació provincial ha demanat exenció de subasta per adquirir adornos nous de trinca pera guarnir la fatxada 'l día de la declaració de la major edat del rey.

¿Es que 'ls diputats no podían preveure un succés que tenia la seva fetxa marcada desde 'l día en que va naixer D. Alfonso? Tenían setze anys de temps pera prepararse, y ara al últim tot son pressas, informalitats y exencions de subasta.

Que volen que 'ls digui: jo al lloch del Sr. Manzano, no 'ls concediría pas l'exenció solicitada. ¿Volen guarnir la fatxada de una manera original y á poch gasto? No tenen més qu'estarse ells personalment al balcó, y 'l públich tindrà ocasió de veure una magnífica colecció de pendons.

¿Qué menos poden fer en honor de la monarquia?

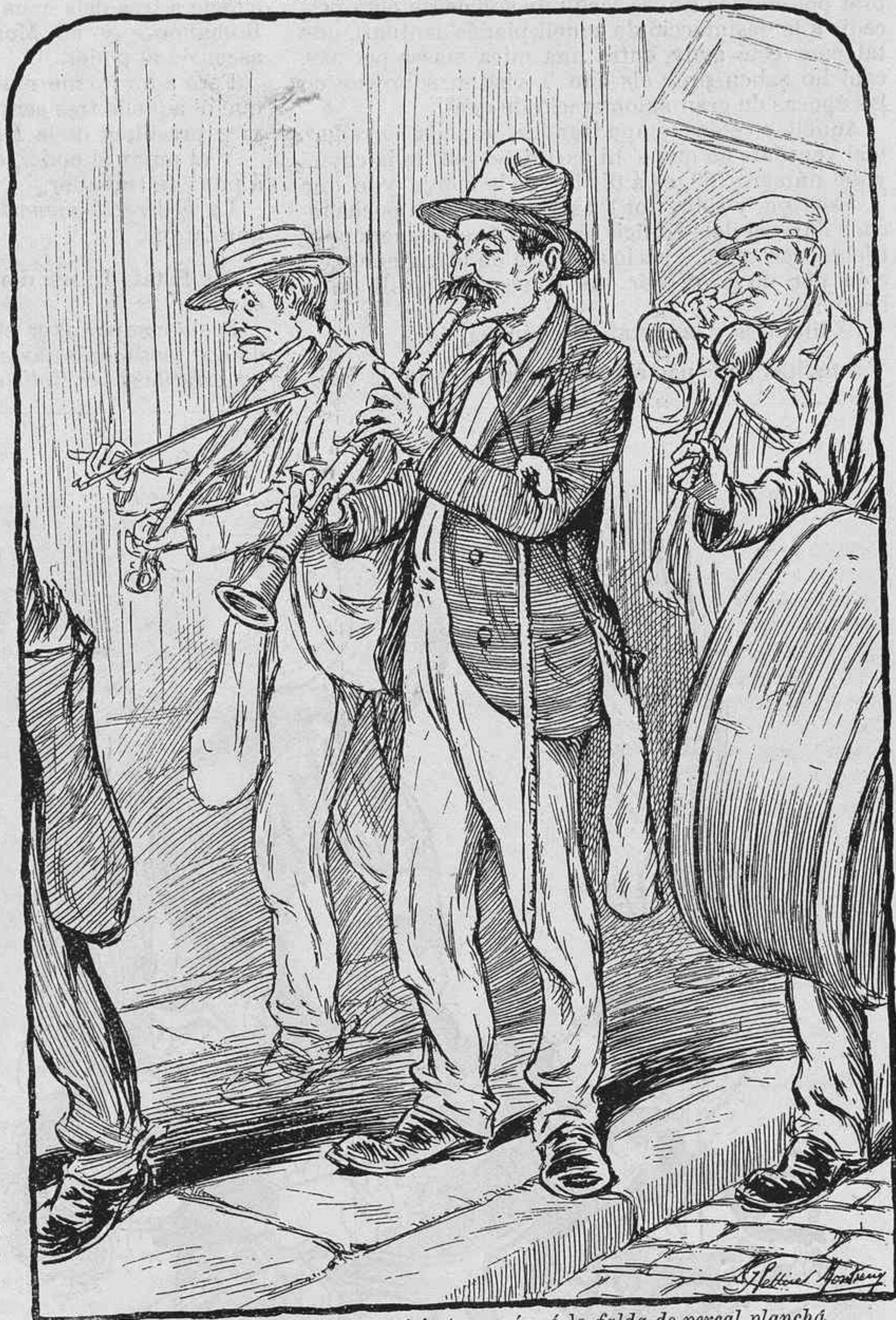
Una cosa que no la sabia.

L' Artur Masriera, encarregat de fer una mica d'erudició literaria en el *Brusi*, atribueix á n' en Balmes la paternitat del himne que comensa:—*Ja la campana sona—Ja lo canó retona*, que fou el cant de guerra de la *Camancia*.

Aixó sí, en Masriera no 's descuida de consignar que «después los seides del bando contrario lo mutilaron á su placer.»

De totas maneres, admetent com á cert lo que diu l' articulista, en Balmes podia haver preparat la *campana* y 'l *canó*; pero 'l republicá figuerench Abdon Terrades sigué qui feu sonar l' una y retonar l' altre en honor y defensa de unas ideas que no podia veure ab gayre simpatía l' ilustre filosof vigatá.

Vels'hi aquí lo que té el deixarse de filosofías, ficantse ab campanas y ab canons: á lo millor las

—Per ara, cops á la Passió: demá ja tornarem á la falda de percal planchá...

campanas que haurían de tocar á missa, brandan á somatent, y 'ls canons etjegan el tret per la recambra.

Ni un sol regidor republicá va assistir al ápat ab que l' Ajuntament de Barcelona vá obsequiar al almirall y oficials superiors de la escuadra austriaca. Dels catalanistas varen fer campana una part. En cambi 'ls embotellats van anarhi tots. Y 's compren. Hi anaren may fos sino per poder dir exhalant fondos sospirs:

—¡Tantas ampollas que s' obran en un dinar municipal, y tant difícil qu' es destapar la nostral...

Veig en un periódich que un metje s' ha establert á Montserrat ab carácter permanent, á fí de prestar asistencia facultativa á tots quants la necessitin. Ja era hora.

Ara sols falta veure si 'l doctor que ha sigut nomenat pel monjos tindrà facultats suficients pera procedir á la desinfecció de aquell piadós santuari, que tal com está avuy, entra una mica massa pel nás, com ho saben prou els que 'l visitan, sobre tot en las épocas de gran aglomeració de gent.

Aquellas celdas empudegadas; aquells corredors mal ventilats en que s' hi barreja el baf de la cuyna y del número 100, es á dir lo que 's menja y lo que 's desmenja, y sobre tot l' existencia de no pochs recons darrera dels edificis, convertits en femers pestilents, reclaman l' acció enérgica de la higiene exercida per un professor que conegui 'l perill de la brutícia.

La limpieza y la pietat no están renyidas.

A moltas personas els ha extranyat que la *Fede-*

ració gimnástica espanyola haja dirigit ofici de felicitació á tres dels nous ministres—en Canalejas, en Romanones y en Montilla—ab motiu de la seva ascensió al poder.

Pero á mí no me extranya poch ni molt, sabent que d' aquells tres senyors el que no es president es vice-president de la *Federació gimnástica*.

Y al pujar al poder, es com si pujessin al trapeci, á punt de treballar.

La *Federació gimnástica* 'ls felicita per las *planxas* que farán.

Als Estats Units donan grans facilitats per casarse.

Basta compareixer els contrayents acompanyats de dos testimonis davant del jutje, aixecar un' acta, y... *crescite et multiplicimini*.

Preu de tot aixó, segons la tarifa vigent en l' estat de Nova York: Un franch, vinticinch céntims.

Ja ho veuhem: una baratura que enamora.

***

Ara sols falta que 'l sistema 's perfeccioni, y encare que sigui doblant el preu de la tarifa, ó sigui satisfent 2 franchs 50, se faciliti als contrayents bitllet de anada y tornada.

O com si diguessim: de casament y de divorci.

Perque vegin quin domini tenen las preocupacions en l' esperit del poble, fá notar un periódich francés que 'ls divendres els rendiments pera transport de passatgers en ferro-carri, sofreix en aquell país una disminució de un 25 per cent sobre 'ls demás días de la semana.

Y si 'l divendres s' escau en el día 13 del mes, la disminució arriba fins á un 50 per cent.

Prenguin nota de aquests datos, per si alguna vegada van á Fransa y volen viatjar ben amples.

D' extrém á extrém.

Agotadas ja las últimas sublimitats de 'n Wagner, ó siguin la trológia l' *Anell del Nibelung*, el *Tristan é Isolda* y 'l *Parsifal*, els admiradors del colós de la música moderna, retrocedeixen y van en busca de las sevas primeras partituras, com si diguessim, de sos ensaigs de jove.

DON DANIEL

Desde la *Publicitat*,
mitj en serio, mitj en broma,
fa ballá á l' humanitat
al só de la seva ploma.

SEGUINT MONUMENTS

—¡Mingo, jo ja no puch dir faba!... Recorda que n' hem seguit vintitres!...

—Posemn'hi un més, y farém las dugas dotzenas justas.

No hi vol dir res que al ser estrenadas sufrissin un fracás y que 'l mateix autor las tingués relegadas al olvit: els wagnerófls tractan ara de ressucitarlas, posantlas en escena, en els teatros de Alemania.

La primera á la que li cabrá aquesta sort, es la titulada: *Das Liebesverbot*, que vol dir: *L' amor prohibit*. Va ser escrita al any 1836, y posada en el teatro de Magdeburg, se 'n va anar al foso la nit mateixa del estreno. Contan que 'l tenor pera calmar al públich va posarse á cantar frasses enteras de *Fra Diavolo*.

¡Figúrinse quín disgust no tindria en Wagner!

L' amor prohibit va transformarse en *partitura prohibida*.

Veurem si 'l públich, jutje suprem, després de 66 anys li alsa la prohibició.

Segóns cálculs del Eusebi Blasco, en Vico durant la seva vida artística portava guanyats uns dos milions de pessetas.

Y ha mort sense deixar un céntim.

—¡Horror!—cridarán els homes previsors, que retenen y guardan com las garsas.

Pero si en Vico hagués sigut previsor, ja no hauria sigut artista. Si hagués nascut garsa, mal hauria pogut ser rossinyol del art.

Un centenari.

A la Sillessia austriaca, en un poble nomenat Groefenburg s' acaba de celebrar el centenari de Vicens Priessnitz.

Ja 'm sembla que la majoria dels lectors ens preguntan:— Bé ¿y qu' era aquest senyor?

Els ho vaig á dir: en Priessnitz fou l' inventor del sistema hidroterápich, qu' en els nostres temps ha arribat á adquirir una importancia tan extraordinaria. Passar las malalties per aygua va ser la seva especialitat.

Si tots els establiments de banys siguessin agrahits, tindrian el seu retrato, y ja ningú hauria de preguntar com ara:

—¿Quí era en Priessnitz?

En Soler de las Casas té exposats 17 quadros á ca 'n Parés. No es com temps enrera que no pogué realisar allí una exhibició á causa de un estudi al desnú, que segóns diu l' artista,

en una graciosa lletra endressada á en Joan Baptista Parés: «Perque ab amor—lo vaig pintá—se 'm criticá;—mes no aquest any—que, ab sant afany,—si lo que he fet—sol é en secret—s' ho anés mirant—lo Pare Sant,—res hi veuria:—res trobaria—que 'l fes dalir—é menys malehir—lo vot sagrat—de castedat—que un jorn va fer...»

Y en efecte: sos quadros son notas poéticas fundament sentidas, accents arrancats á la naturalesa en sas horas més hermosas, visions de un temperament excitable, y que tant com els pinzells sab manejar la ploma.

Ab lo qual s' ha fet digne de que hasta Sant Lluch l' escolti, quan li diu en els humorístichs Goigs que ha tingut á bé dedicarli:

«¡Oh Sant Lluch molt gloriós,
dels pintors dols advocat:
feunos vendre un quadro ó dos
que 'n tenim necessitat!»

El divendres sant un capellá assisteix á un bon home que s' está morint, y li diu per consolarlo:

—¡Quína sort la vostra, germanet! Morir el mateix dia en que Nostre Senyor s' está morint!...

L' agonitzant, ab veu débil:

—Sí... pero ell ressucitará!

Qüentos

En Robert es el més desgraciat dels marits. La seva esposa es l' esperit de contradicció en persona, de manera que no disfruta un sol moment de sossego.

Y l' infelís no ho pot

UN HOME ORDENAT

—Jo no 'm moch de la regleta: tres monuments, y á caseta.

ocultar, aixís es que quan algú li pregunta respecte á la seva situació, respon invariablement:

—¡Qué s' hi ha de fer! La méva dona y jo vivim en plena lluna de fel.

En una tertulia.

—Desengányinse—deya una senyora—tot lo que ha fet Deu, está ben fet.

—No soch de la seva opinió y dispensi—replica un gepich.—O si no, mirim l' esquena y veurá que hi ha excepcions.

La senyora:

—Vaja, home, no 's queixi, no 's queixi, qu' en materia de geps, no podía fer Deu una cosa mes perfecta.

Un explorador s' extravía en una selva africana, habitada per una tribu salvatge.

Tot d' una li compareix un indígena, que al veure'l se posa á somriure, mentres li dona una estreta abrassada.

L' explorador conmogut davant de una acullida tan simpática, l' saluda en la llengua de la tribu que coneix perfectament. Y l' salvatge li respón:

—T' esperava.

—¡Holal! ¿M coneixes?—pregunta l' explorador.

—Sí.

—¿Quí soch?

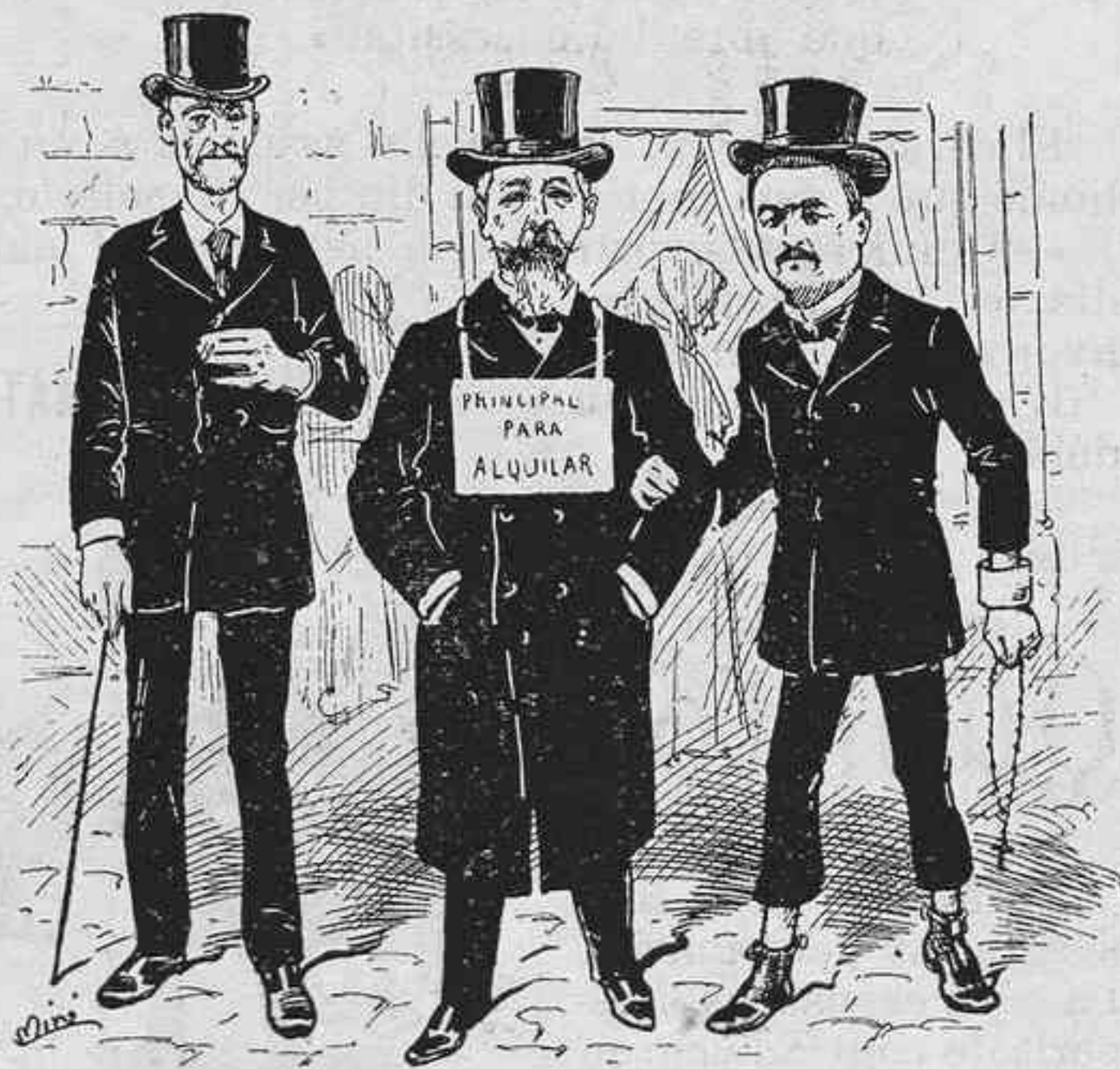
El salvatge fregantse las mans de gust:

—El meu esmorzar.

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO
1.ª XARADA.—*Tem-po-ra-da.*

LA TRADICIÓ

No es per ningú costum nova
qu' en días tan senyalats
fotas las celebritats
surten á lluhir la roba.

TIPOS QUE S' ACABAN

Cada any van perdentse, pero encare, encare 'n quedan alguns!...

TRENCA-CAPS

XARADA

La *Tres-quarta* está indignada
y á *hu-dos* crida ben alt:
—Infelissos de nosaltres!
si 's porta á cap la *Total!*

UN FRENÓLECH

TRENCA-CLOSCAS

CLARA DOU MAGÉ
PIERA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas
el títul de un drama catalá y l' apellido de son autor.

A. CAMP-HPÁ

COMBINACIÓ

A E I O U

Formar ab aquestas vocals y quatre consonants lo
nom de un poble catalá.

A. FELIU

GEROGLÍFICH COMPRIMIT

:: 2
2 I

MÁXIMO ELECTRA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ANUNCI

Nueva edición

Arroz y tartana

NOVELA DE

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

Novedad

SALOMÉ

POR OSCAR WILDE

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

Acaba de publicarse

FLORILEGIO

DE

POESÍAS CASTELLANAS

DEL SIGLO XIX

Con introducción y notas biográficas y críticas

POR JUAN VALERA

Tomo 2.º Esta obra constará de 5 tomos. — El precio total de la misma durante su publicación será de Ptas. 12'50, pagaderas al adquirir el tomo ó tomos publicados.

Terminada la publicación, el precio de venta será de Ptas. 15.

Obra nueva

Psicología del pueblo español

PO RAFAEL ALTAMIRA

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

PRÓXIMAMENTE SIGA LA BROMA
* * * POR LUIS TABOADA * * *

Tomo 81 de la Colección Diamante

En la LIBRERÍA ESPAÑOLA, Rambla del Centro, número 20, se admiten encargos de

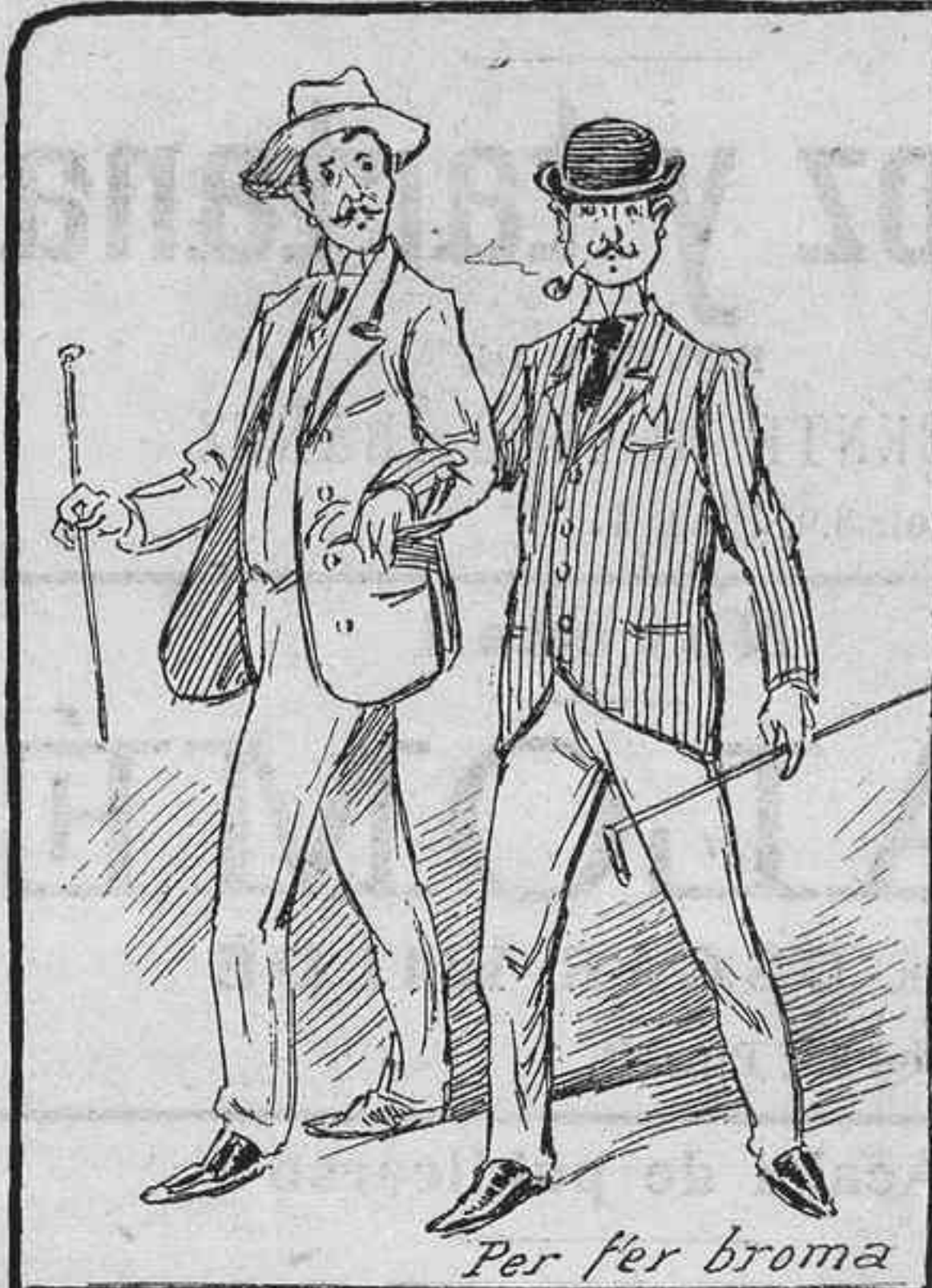
LIBRERÍA EXTRANJERA

La casa cuenta con activos corresponsales en París, Lóndres, Roma, Leipzig y Berlín.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

¿PER QUÉ VAN A SEGUIR MONUMENTS?

Per fer broma

Per hipocresia

Perque aixis los hi van ensenyar

perque fa gent de be

Per fer goma

Per pescar

Per anar al cel

Per forsa

Per fer algun rellotge

Perroca